

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 33

Ο Ινδουϊσμός (B)

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποιο είναι το περιεχόμενο των κανόνων που δημιούργησαν οι βραχμάνοι, από αντίδραση προς τον Βουδδισμό;
2. Ποια είναι η γενική εικόνα που παρουσιάζει σήμερα ο Ινδουϊσμός;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Ποια μορφή παίρνει η λατρεία στον Ινδουϊσμό σε αντικατάσταση της θυσίας
2. Ποιο είναι το περιεχόμενο του Σακτισμού;
3. Ποιο είναι το περιεχόμενο του Σιβαϊσμού και του Βισνουϊσμού;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Από το 13^ο ως το 18^ο αι. η Ινδία βρέθηκε υπό μουσουλμανική κατοχή.
 - α. Ποια αποτελέσματα επέφερε η κατάσταση αυτή στο γενικότερο πνεύμα του Ινδουϊσμού;
 - β. Γιατί ο Γκάντι αναδείχθηκε μια μεγάλη μορφή της Ινδίας;
2. Στην ιστορία του Ινδουϊσμού σημειώθηκαν πολλές εξελίξεις και μάλιστα στους τρόπους με τους οποίους το άτομο θα μπορούσε να απαλλαγεί από τις ατέρμονες αναγεννήσεις.
 - α. Ποιο ρόλο διαδραματίζει το ντάρμα σ' αυτή την προσπάθεια;
 - β. Ποια στάδια της ζωής αναγνώρισαν οι βραχμάνοι ως συσσωρευτές καλού κάρμα

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

Η εμφάνιση του Βισνού στον κόσμο

- α. συμβάλλει στη σωτηρία και την απαλλαγή του Ινδού από τις αέναες αναγεννήσεις
- β. έχει παρηγορητική έννοια
- γ) προτρέπει τον άνθρωπο να πραγματοποιεί αιματηρές θυσίες

β) Ερωτήσεις διάταξης

Ο Ινδουισμός είναι το σύνολο των παραδόσεων που τον αποτελούν. Μπορείτε να βάλετε σε σειρά ορισμένα από τα κυριότερα στοιχεία του;

Λανθασμένη σειρά	Σωστή σειρά
α) Η ύπαρξη είναι οδυνηρή	α)
β) Ως οδυνηρή η ύπαρξη θέτει το αίτημα της απελευθέρωσής της από αυτήν	β)
γ) Η απελευθέρωση της ύπαρξης επιδιώκεται ε δυο τρόπους, τον άμεσο και το σταδιακό	γ)
δ) Ο άμεσος τρόπος απελευθέρωσης επιτυγχάνεται μέσα από την αγαπητική αφοσίωση προς μια θεότητα	δ)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

A	B
ντάρμα	κανόνες θρησκευτικής ορθοπραξίας
εμφάνισεις Βισνού	Κρίσνα
εμφάνιση θεότητας	σωτηρία
άνθρωπος	οδυνηρή ύπαρξη
	θεά Κάλι
	Σακτισμός

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

παραδόσεων, οδυνηρή, απελευθέρωση, θεότητα

Ο Ινδουϊσμός είναι το σύνολο των που τον αποτελούν. Μπορούμε όμως να πούμε ότι κυρίως είναι ό,τι πιστεύει σήμερα η πλειονότητα του ινδικού λαού. Τα κύρια στοιχεία αυτής της πίστης του είναι: Η ύπαρξη είναι Ως τέτοια θέτει το αίτημα της απελευθέρωσης από αυτή. Η επιδιώκεται με δύο τρόπους, τον άμεσο και το σταδιακό. Ο άμεσος τρόπος επιτυγχάνεται κυρίως μέσα από την αγαπητική αφοσίωση προς μια, που επιλέγεται προσωπικά από τον Ινδουϊστή.

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Ντάρμα είναι οι κανόνες της κοινωνικής και θρησκευτικής ορθοπραξίας.	Σ	Λ
2. Ο Σίβα βοηθεί τους πιστούς του, χωρίς να προβαίνει σε εμφανίσεις.	Σ	Λ
3. Ο Βισνού βοηθεί τους πιστούς του εμφανιζόμενος ως Κρίσνα.	Σ	Λ
4. Η θεά Κάλι είναι από τις πιο αγαπητές θεότητες στον Ινδουϊσμό.	Σ	Λ
5. Η «τιμή» προς τη θεότητα αντικατέστησε τις θυσίες.	Σ	Λ
6. Ο Γκάντι βοήθησε στην αναβίωση ορισμένων ινδουϊστικών παραδόσεων, εντυπωσιακών για τη Δύση.	Σ	Λ
7. Η πλύση του ινδουϊστή στον Γάγγη πιστεύεται ότι διευκολύνει την μετενσάρκωση.	Σ	Λ
8. Ο ινδουϊστής είναι άτομο που πιστεύει ότι ανήκει σε πολυθεϊστική θρησκεία.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Κυκλώστε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση, αιτιολογώντας με συντομία την απάντησή σας.

- Κυρίως από το 19^ο αι. και όσο χρόνο η Ινδία ήταν υπό τους Βρετανούς τα κύματα της θρησκευτικής αναβίωσης του Ινδουισμού έφθασαν ως τη Δύση και συνεχίζουν να έρχονται μέχρι σήμερα.
 - α. Αυτό συνέβη γιατί ο Ινδουισμός ανέπτυξε από τότε ιεραποστολική δράση προς τη Δύση.
 - β. Από τη στιγμή που κάποια μεγάλα ονόματα βελτίωσαν την γενική εικόνα του Ινδουισμού, ήταν ζήτημα χρόνου να γίνει αυτός γνωστός στη Δύση.
 - γ. Σ' αυτό συνέτεινε η συνάντηση του Ινδουισμού με τη Δύση και το Χριστιανισμό και η ανάγκη του Ινδικού λαού για εθνική ανεξαρτησία.
 - δ. Αυτό συνέβη γιατί ο Ινδουισμός έλαβε πολλά στοιχεία από το Ισλάμ και τον Χριστιανισμό.

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

Έρευνα για τη σχέση και τις διαφορές ανάμεσα στις ανατολικές θρησκείες και τον χριστιανισμό («Ο Θεός και οι Γκουρού» του R.D. Clements, εκδ. Πέργαμος).

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Η σημασία των θείων μετενσαρκώσεων στον Ινδουισμό με βάση το βιβλίο του Έρμαν Έσσε «ο βροχοποιός, ο εξομολογητής, Ινδική βιογραφία», εκδ. Καστανιώτη.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 34

Η Γιόγκα

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Τι ρόλο παίζει ο νους του ανθρώπου στη σωτηρία του σύμφωνα με τις τεχνικές της γιόγκα;
2. Ποια είναι τα τρία κυριότερα στάδια διαλογισμού και ποια αποτελέσματα έχουν στην άσκηση του νου;
3. Ποια είναι τα πέντε προπαρασκευαστικά στάδια διαλογισμού στη γιόγκα και ποιο κίνδυνο υποκρύπτουν για τον ασκούμενο;
4. Σε ποια περίπτωση η γιόγκα δεν βοηθεί τον άνθρωπο να κατανοήσει τη σχετικότητα του κόσμου;
5. Ποιες είναι οι κυριότερες ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στην τεχνική του διαλογισμού στη γιόγκα και του χριστιανικού μυστικισμού;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Τι σημαίνει ο όρος γιόγκα και τι εννοείται συνήθως μ' αυτόν;
2. Ποιες είναι οι βασικές ιδέες της γιόγκα;
3. Ποια ομοιότητα ενυπάρχει ανάμεσα στη γιόγκα και την ησυχαστική παράδοση;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Γιόγκα σημαίνει την ένωση δύο ή περισσότερων πραγμάτων.
 - α. Ποιος είναι ο συνηθέστερος σκοπός της εφαρμογής των τεχνικών της γιόγκα;
 - β. Ποια είναι η ιστορική αρχή της γιόγκα;
2. Η γιόγκα έχει τις δικές της θεωρητικές προϋποθέσεις.

- α. Ποιες είναι οι δύο βασικές ιδέες για την κατανόηση της χρησιμότητάς της;
 - β. Σε τι χρησιμεύουν στα πλαίσια του Ινδουισμού οι βασικές ιδέες της τεχνικής αυτής;
3. Η τεχνική του διαλογισμού έχει ομοιότητες με την προσευχή στον ησυχασμό.
- α. Ποια είναι τα κοινά χαρακτηριστικά ανάμεσα σε διαλογισμό και ησυχαστική προσευχή;
 - β. Ποια είναι η βασική διαφορά ανάμεσα στις δυο πιο πάνω πνευματικές τεχνικές;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Γιόγκα είναι όρος με τον οποίο ονομάζονται οι τεχνικές που σκοπό έχουν:
 - α. την ένωση του ανθρώπου με το θείο στοιχείο που ενυπάρχει σ' αυτόν
 - β. την ένωση του ανθρώπου με τις ψυχές των προγόνων του
 - γ. την ένωση του ανθρώπου με άλλους ανθρώπους της ίδιας θρησκείας
2. Σύμφωνα με τις Ουπανισάδες το όνομα Μπράχμαν δόθηκε:
 - α. στον νου που βρίσκεται επάνω από τον φυσικό κόσμο
 - β. στο σύνολο της απόλυτης, θείας πραγματικότητας
 - γ. στις ψυχικές αρετές που αποκτά ο άνθρωπος μετά από άσκηση
3. Οι ομοιότητες που παρουσιάζονται ανάμεσα στην προσευχή της ορθόδοξης ησυχαστικής παράδοσης και της γιόγκα οφείλονται στο:
 - α. ότι με την προσευχή και οι δύο επιζητούν την ένωση με το θείο
 - β. ότι η τεχνική της προσευχής είναι στοιχείο όλων των ανατολικών θρησκειών
 - γ. ότι με την προσευχή αναζητείται το θείο μέσα στην ύπαρξη του ανθρώπου

β) Ερωτήσεις διάταξης

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

*προσευχή, διαλογισμού, ένωση, μυστικισμού, διαφορά, γιόγκα,
μετενσαρκώσεων, απελευθέρωση*

Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η στην ησυχαστική παράδοση παρουσιάζει ομοιότητες με την τεχνική του, δηλαδή της γιόγκα. Επειδή και οι δύο επιζητούν την με το θείο, μπορούν να χαρακτηριστούν ως μορφές Υπάρχουν όμως και διαφορές. Η κυριότερη είναι εκείνη που αφορά στο σκοπό των δύο: στη ο σκοπός είναι η ένωση με το θείο, προκειμένου να επιτευχθεί η διακοπή των και μέσα από αυτήν η από τον κόσμο του περιορισμού, της μεταβολής και του θανάτου.

ε) *Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”*

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Γιόγκα είναι όρος που προσδιορίζει τεχνικές με σκοπό την ένωση του ανθρώπου με το θείο.	Σ	Λ
2. Μέσα σε καθένα από τα όντα του κόσμου μας ενυπάρχει το Μπράχμαν ως Άτμαν.	Σ	Λ
3. Η τεχνική της γιόγκα είναι κάτι το τελείως διαφορετικό από τον διαλογισμό.	Σ	Λ
4. Ουσιαστική επιδίωξη του διαλογισμού είναι η προσκόλληση του νου στα υλικά αγαθά.	Σ	Λ
5. Σκοπός της κλασικής γιόγκα είναι η καλή σωματική κατάσταση του Γιόγκι.	Σ	Λ
6. Η ησυχαστική παράδοση χρησιμοποιεί μέσα που μοιάζουν με την τεχνική του διαλογισμού.	Σ	Λ
7. Η προσπάθεια του ανθρώπου να ενωθεί με το θείο είναι μια μορφή μυστικισμού.	Σ	Λ
8. Υπάρχει διαφορά ανάμεσα στον γιόγκι που ενώνεται με το θείο και στον αναστημένο Χριστό.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

- A.** Κυκλώστε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση, αιτιολογώντας με συντομία την απάντησή σας.
- Σκοπός της γιόγκα είναι η ένωση του ανθρώπου με το θείο.
 - α. Αυτό γίνεται επειδή ο άνθρωπος πάντα επιζητεί τη φυγή από τις δυσχέρειες της ζωής.
 - β. Αυτό επιδιώκεται με σκοπό τη διακοπή των μετενσαρκώσεων.
 - γ. Γιατί με τον τρόπο αυτόν επιδιώκεται η μίμηση του χριστιανικού μυστικισμού.
 - δ. Γιατί έτσι θα σωθεί ο παρών κόσμος από το θάνατο.
- B.** Χαρακτηρίστε την παρακάτω ερώτηση ως σωστή ή λανθασμένη, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος). Αιτιολογήστε την επιλογή σας.
- Ο ενωμένος με το θείο Γιόγκι είναι η αντιπροσωπευτική πραγματικότητα της γιόγκα. Σ Λ

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

Μια έρευνα που να ανιχνεύει την εισβολή αντιλήψεων από τις ανατολικές θρησκείες στην καθημερινή ζωή των Ελλήνων.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 35

Ο Βουδδισμός

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποια είναι τα κυριότερα βιογραφικά στοιχεία της ζωής του Σιντάρτα Γκαουτάμα που έχουν σχέση με την αναζήτηση της γνώσης της ζωής;
2. Ποιες είναι επιγραμματικά οι «τέσσερις ευγενικές αλήθειες» στον Χιναγυάνα Βουδδισμό;
3. Σύμφωνα με τη διδασκαλία του Μαχαγυάνα Βουδδισμού ποιά είναι το περιεχόμενο της κοσμολογίας του;
4. Ποια μορφή του Βούδδα είναι η επικρατέστερη στις περισσότερες βουδδιστικές χώρες;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Τι ονομάζεται Ζεν στο Βουδδισμό;
2. Σύμφωνα με τον Χιναγυάνα Βουδδισμό τι είναι «το μονοπάτι που οδηγεί στην κατάπαυση του πόνου»;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Ένας από τους μεγάλους κλάδους παραδόσεων του Βουδδισμού είναι ο Βουδδισμός Χιναγυάνα.
 - α. Ποιο είναι το ιδανικό στο βουδδιστικό αυτό κλάδο;
 - β. Γιατί λέγεται ότι μόνον ο μοναχός μπορεί να επιτύχει το ιδανικό στον Χιναγυάνα Βουδδισμό;
2. Ο Σιντάρτα Γκαουτάμα είναι ο ιδρυτής του Βουδδισμού.
 - α. Ποια υπήρξε η αφετηρία της πνευματικής του αναζήτησης;
 - β. Πότε θεώρησε ο Γκαουτάμα ότι η πνευματική του αναζήτηση περατώθηκε;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Ο Σιντάρτα Γκαουτάμα θεωρείται ιδρυτής του Βουδδισμού:
 - α. επειδή δημιούργησε ένα νέο τρόπο λατρείας του θείου
 - β. επειδή βοήθει τα όντα να σωθούν από τις πολλαπλές μετενσαρκώσεις
 - γ. επειδή εγκατέλειψε τα εγκόσμια και δημιούργησε τον βουδδιστικό μοναχικό βίο
2. Στον Χιναγιάνα Βουδδισμό αυτοί που μπορούν να επιτύχουν απόλυτα την απελευθέρωση από την οδυνηρή ύπαρξη είναι:
 - α. οι μοναχοί και οι λαϊκοί
 - β. μόνον οι μοναχοί
 - γ. όσοι ασκούνται καθημερινά στην προσευχή και την αυτοσυγκέντρωση
3. Το ιδανικό του Μαχαγιάνα Βουδδισμού είναι:
 - α. ο φωτισμός του πιστού και η βοήθειά του προς όλα τα όντα, ώστε να φθάσουν στη Νιρβάνα
 - β. η άσκηση γενικότερα
 - γ. η συμπόνοια και η βοήθεια προς τα αδύναμα όντα.

β) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Στον Χιναγιάνα Βουδδισμό ο Κανόνας Πάλι περιέχει σύστημα διδασκαλίας σε ένα συγκεκριμένο σχήμα με τον όρο «τέσσερις ευγενικές αλήθειες». Μπορείτε να τις βάλετε στη σωστή σειρά;

Λανθασμένη σειρά

Σωστή σειρά

α) Το μονοπάτι που οδηγεί στην κατάπαυση του πόνου.	α)
β) Η κατάπαυση του πόνου.	β)
γ) Αιτία του πόνου είναι η επιθυμία.	γ)
δ) Η ύπαρξη είναι πόνος.	δ)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

A	B
Βουδδισμός Χιναγιάνα	κλάδος του Βουδδισμού
Σιντάρτα Γκαουτάμα	Ινδική καταγωγή
Η ύπαρξη είναι πόνος	πεποίθηση Χιναγιάνα Βουδδισμού
Κοσμολογία Μαχαγιάνα Βουδδ	Ύπαρξη χιλιάδων κόσμων
	Ιαπωνική καταγωγή
	βέδες

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

Βουδδισμού, απελευθερωθεί, ύπαρξη, μοναχός, λαϊκοί, κάρμα, αναγέννηση, ντάνα, μοναχοί

Το ιδανικό του Χιναγιάνα είναι ν' αποκτήσει ο άνθρωπος αντίληψη της αληθινής πραγματικότητας, ώστε τελικά να από την εξ ορισμού οδυνηρή Ο άνθρωπος αυτός δεν μπορεί στο Χιναγιάνα παρά να είναι..... . Οι μπορούν μόνο να κάνουν πράγματα που παράγουν καλό και να ελπίζουν, όπως στον Ινδουισμό, σε μια καλύτερη Τα πράγματα αυτά είναι: η «.....», δηλαδή το να δίνεις, οι ιερές αποδημίες, η τήρηση κάποιων από τους κανόνες του «οκταπλού μονοπατιού» για κάποιο διάστημα κτλ. Γενικά όμως, στο Βουδδισμό την κυρίως βουδδιστική κοινότητα αποτελούν εκείνοι που ζουν με τέτοιον τρόπο, ώστε να μπορούν να τηρήσουν όλα όσα πρέπει, δηλαδή οι

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Στον Κανόνα Πάλι υπάρχουν βεβαιωμένες πληροφορίες για τη ζωή του Σιντάρτα Γκαουτάμα.	Σ	Λ
2. Βούδδας στη βουδδιστική θρησκεία λέγεται αυτός που απέκτησε το φωτισμό δηλ. ένα είδος γνώσης.	Σ	Λ
3. Στο Βουδδισμό η ύπαρξη δεν ταυτίζεται με τον πόνο αλλά και δεν αναπαράγεται με μετενσαρκώσεις.	Σ	Λ
4. Στο Χιναγιάνα Βουδισμό αιτία της επιθυμίας είναι ο πόνος.	Σ	Λ
5. «Νιρβάνα» σημαίνει την κατάσβεση της άγνοιας και της επιθυμίας με αποτέλεσμα το τέλος των μετενσαρκώσεων.	Σ	Λ
6. Το μονοπάτι που οδηγεί στην κατάπαυση του πόνου αποτελείται από επτά στάδια.	Σ	Λ
7. Στο Βουδδισμό την κυρίως βουδδιστική κοινότητα αποτελούν λαϊκοί και μοναχοί που τηρούν όλα όσα πρέπει.	Σ	Λ
8. Ιδανικό του Βουδδισμού είναι η μετά θάνατον παύση των μετενσαρκώσεων.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

- A.** Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση και αιτιολογήστε σύντομα την επιλογή σας.
- Το ιδανικό στον Χιναγιάνα Βουδδισμό είναι να αποκτήσει ο άνθρωπος αντίληψη της αληθινής πραγματικότητας. Οι τρόποι είναι πολλοί και δύσκολοι.
 - α. Μόνο οι μοναχοί μπορούν να ελπίζουν στην επίτευξη ενός τέτοιου σκοπού.
 - β. Οι λαϊκοί μπορούν πολύ εύκολα να επιτύχουν αυτόν τον στόχο.
 - γ. Ο Σιντάρτα Γκαουτάμα απέτρεπε τους μοναχούς από την επίτευξη αυτού του στόχου.
 - δ. Μόνο ο Βούδδας πέτυχε να αποκτήσει αντίληψη της αληθινής πραγματικότητας.
- B.** Να βάλετε στη σωστή σειρά τα παρακάτω μέρη:

*Η ύπαρξη είναι πόνος,
η κατάπαυση του πόνου,
το μονοπάτι που οδηγεί στην κατάπαυση του πόνου,
αιτία του πόνου είναι η επιθυμία*

α.

β.

γ.

δ.

Τι είναι η «ντάνα» και τι επιδιώκεται μ' αυτήν στον Χιναγυάνα Βουδδισμό;

2. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

1. Η αναζήτηση και η σημασία της πνευματικότητας μέσα από τα βιβλία του Έρμαν Έσσε «Σιντάρτα» εκδ. Καστανιώτη και το βιβλίο του Τίτο Κολιάντερ «Ο δρόμος των ασκητών» εκδ. Ακρίτας.
2. Εργασία για το πώς προσεγγίζει ένας ευρωπαίος συγγραφέας τη θρησκεία του Βουδδισμού. «Ο έλληνας Βούδας» του Ν. Δήμου, εκδ. Νεφέλη.
3. Εργασία με θέμα τον εντοπισμό των πνευματικών αναζητήσεων στο Βουδδισμό κάτω από την αναλυτική διάθεση της Ψυχολογίας με βάση το βιβλίο των Έριχ Φρομ, Ντ. Σουζούκι, Ρ. Ντε Μαρτίνο «Ζεν βουδισμός και Ψυχολογία», εκδ. Μπουκουμάνη.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 36

Η Κινέζικη θρησκεία

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποιο είναι το κοσμοείδωλο της κινεζικής θρησκείας;
2. Ποια είναι η κεντρική ιδέα του Κομφουκιανισμού που διαπερνά την καθημερινή ζωή του ατόμου στην Κίνα;
3. Γιατί ο Μασοϊκός κομμουνισμός απέρριψε την κομφουκιανική έκφραση της θρησκείας;
4. Ποια είναι η κοινή συνισταμένη των τριών θρησκειών, Κομφουκιανισμού, Ταοϊσμού και Μαχαγιάνα Βουδδισμού, έτσι ώστε αυτές να συνυπάρχουν ως κινεζική θρησκεία;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Σε ποιες περιπτώσεις του βίου οι Κινέζοι χρησιμοποιούν τους κανόνες του Κομφουκιανισμού;
2. Ποιο μέρος της ζωής του Κινέζου καλύπτει ο θρησκευτικός ή λαϊκός Ταοϊσμός;
3. Τι είναι το γιν και το γιαγκ;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Στην Κίνα υπάρχουν πολλές θρησκείες, εγχώριες και επείσακτες.
 - α. Τι εννοούμε με τον όρο «κινεζική θρησκεία»;
 - β. Ποιες ανάγκες της καθημερινής ζωής του Κινέζου καλύπτουν οι κανόνες του Κομφουκιανισμού;

2. Ο Ταοϊσμός κατέχει κυρίαρχη θέση στην κινεζική θρησκεία.
 - α. Ποια είναι η βασική ιδέα του Ταοϊσμού για την κοσμογονία;
 - β. Τι ακριβώς σημαίνει η γνωστή παράσταση του κύκλου που είναι χωρισμένος με μια σιγμοειδή γραμμή σε δύο μέρη με διαφορετικό χρώμα;
3. Ο Κομφουκιανισμός συνυπάρχει με άλλες θρησκείες στην Κίνα.
 - α. Ποιο είναι το περιεχόμενό του και σε ποιους τομείς της ζωής αναφέρεται;
 - β. Περιγράψτε σύντομα τη ζωή του Κομφούκιου και το έργο του.

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Στην Κίνα υπάρχουν πολλές θρησκείες, άλλες εγχώριες και άλλες επείσακτες.
 - α. Εγχώριες είναι ο Κομφουκιανισμός και ο Ταοϊσμός
 - β. Επείσακτες είναι ο Ταοϊσμός και ο Χριστιανισμός
 - γ. Επείσακτες είναι ο Βουδδισμός και ο Κομφουκιανισμός
2. Το κοσμοείδωλο της Κινεζικής θρησκείας σήμερα προέρχεται από την ταοϊστική ιδέα για την κοσμογονία.
 - α. αυτό σημαίνει ότι τα όντα χωρίζονται σε γιν και σε γιαγκ
 - β. αυτό έχει ως αποτέλεσμα την λατρεία των προγόνων
 - γ. αυτό οδηγεί τον Κινέζο στην πραγματοποίηση καλών πράξεων
3. Ο Κομφουκιανισμός είναι περισσότερο ένα ηθικοκοινωνικό σύστημα που εισήγαγε ο Κομφούκιος παρά μια θρησκεία.
 - α. αυτό συμβαίνει επειδή η λατρεία στους θεούς δεν γίνεται σε καθημερινή βάση
 - β. αυτό ισχύει πράγματι επειδή είναι ένα σύνολο κανόνων κοινωνικής συμπεριφοράς
 - γ. αυτό συμβαίνει επειδή έχουν αφαιρεθεί όλα τα θρησκευτικά στοιχεία του κατά την πορεία του στο χρόνο

β) Ερωτήσεις διάταξης

Η ταοϊστική ιδέα για την κοσμογονία παρουσιάζει μεθοδικά την εξέλιξη των δυνάμεων και των αρχών που συναποτελούν τον κόσμο. Μπορείτε να τις βάλετε στη σωστή σειρά;

Λανθασμένη σειρά	Σωστή σειρά
α) Πηγή του παντός είναι το Τάο.	α)
β) Η «μεγάλη ενότητα» γεννά τις δύο αρχές γιν και γιάγκ	β)
γ) Το Τάο γεννά τη «μεγάλη ενότητα».	γ)
δ) Κάθε επί μέρους πραγματικότητα στον κόσμο είναι έκφραση της συνύπαρξης του γιν και του γιάγκ.	δ)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

1.	A	B
	Κινεζική θρησκεία	Κομφουκιανισμός, Ταοϊσμός, Μαχαγιάνα Βουδδισμός
	Μακροβιότητα	ταοϊστική παράδοση
	Κινεζικός Βουδδισμός	μεταθανάτια ζωή
	Τάο	πηγή του παντός
	Γιν και γιάγκ	τρόποι ύπαρξης των όντων
	Ταοϊστικός χρόνος	κυκλική κίνηση
		υποχωρητικότητα
		κοσμική εξουσία
		σκότος
2.	A	B
	Λάο Τσε	φιλοσοφικός ταοϊσμός
	Κομφουκιανισμός	ηθικοκοινωνική δεοντολογία
	Κέντρο Κομφουκιανισμού	ιδέα της τάξης
	Γιν	δημιουργική αρχή
		εχθρότητα
		σωματική λειτουργία
		λαϊκισμός

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

1. *όντων, ενότητα, δύο, Τάο, γιάγκ, γιν, γιαγκ, κοσμογονία, γιν*

Το σημερινό κοσμοείδωλο της κινεζικής θρησκείας προέρχεται από την ταοϊστική ιδέα για την Σε αδρές γραμμές, σύμφωνα με την ταοϊστική κοσμογονία, η πηγή του παντός, δηλαδή το , γεννά τη «μεγάλη» (Τάι-τσι). Αυτή γεννά τις αρχές, το και το Αυτές μπορούμε να τις αντιληφθούμε ως τους δύο βασικούς τρόπους ύπαρξης των Ο τρόπος ύπαρξης που ονομάζεται χαρακτηρίζεται από παθητικότητα, υποχωρητικότητα κτλ. Ο τρόπος ύπαρξης που ονομάζεται χαρακτηρίζεται από ενεργητικότητα, φωτεινότητα, στερεότητα, υψηλότητα κτλ.

2. *ιεραρχημένη, κανόνες, τάξης, κανόνα, ευπρέπειας, κόσμος, κέντρο*

Στο του Κομφουκιανισμού βρίσκεται η ιδέα της Η πρότυπη κοινωνία, από τη μικρότερη μονάδα της, την οικογένεια, ως εκείνη μιας ολόκληρης χώρας, είναι μια πυραμίδα, της οποίας τα κατώτερα μέλη σέβονται και υπακούουν τα ανώτερα. Οι λεπτομέρειες αυτού του γενικού..... , όπως και οι λεπτομέρειες της λειτουργίας των διαφόρων ρόλων μέσα στο σύνολο είναι καθορισμένες με βάση τους λεγόμενους «.....». Αυτοί, με τη σειρά τους βασίζονται στη φυσική τάξη που διέπει τον

ε) *Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”*

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Κομφουκιανισμός, Ταοϊσμός και Βουδδισμός είναι επείσακτες θρησκείες στην Κίνα.	Σ	Λ
2. Οι Κινέζοι χρησιμοποιούν διαφορετικές θρησκείες ανάλογα με τις εκάστοτε πνευματικές επιδιώξεις τους.	Σ	Λ
3. Τρεις είναι οι βασικές πραγματικότητες που αποτελούν τον κόσμο: ουρανός, γη και νερό.	Σ	Λ

4. Ο ταοϊστικός χρόνος είναι μια ευθύγραμμη κίνηση με αρχή το γιν και τέλος το γιαγκ.	Σ	Λ
5. «Τάο» σημαίνει «δρόμος» και είναι η πορεία που ακολουθεί το σύμπαν.	Σ	Λ
6. Ο Κομφούκιος έθεσε τα θεμέλια του Ταοϊσμού και του Κομφουκιανισμού.	Σ	Λ
7. Ο Ταοϊσμός έχει ως σκοπό την μακροβιότητα του πιστού και την αθανασία.	Σ	Λ
8. Ο Κομφούκιος ίδρυσε ένα ηθικοκοινωνικό σύστημα και συγχρόνως μια μυστικιστική θρησκεία.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Βάλτε σε κύκλο το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση και αιτιολογήστε σύντομα την επιλογή σας.

- Στην Κίνα υπάρχουν από παλιά πολλές θρησκείες, άλλες εγχώριες όπως ο Κομφουκιανισμός, ο Ταοϊσμός και ο Μαχαγιάνα Βουδδισμός και άλλες επείσακτες.
 - α. Αυτό συμβαίνει επειδή στη χώρα αυτή οι άνθρωποι έχουν βαθύ το θρησκευτικό συναίσθημα.
 - β. Οι πολιτικές συγκυρίες στη χώρα αυτή επέβαλαν πολλές θρησκείες.
 - γ. Αυτό συμβαίνει, διότι τα επιμέρους στοιχεία καθεμιάς από αυτές τις θρησκείες ικανοποιεί τις θρησκευτικές απαιτήσεις του κινεζικού λαού.
 - δ. Η ταοϊστική φιλοσοφία αποκλείει την ύπαρξη μιας μόνο θρησκείας.

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

Εργασία για το πώς αντιλαμβάνονται την αξία «άνθρωπος» τα κείμενα του Τάο Τε Κιγκ (ΤΑΟ) και ο χριστιανισμός μέσα από τις Επιστολές του Απ. Παύλου.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Γνωριμία με την Ταοϊστική λογοτεχνία μέσα από «Το βιβλίο του ΤΑΟ», εκδ. Άσπρο Φτερό.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 37

Η Ιαπωνική θρησκεία

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Τι υποκρύπτεται στην έκφραση «οι Ιάπωνες ζουν ως Σιντοϊστές και πεθαίνουν ως Βουδδιστές»;
2. Ποια από τα χαρακτηριστικά της αρχαίας ελληνικής θρησκείας ισχύουν και για τον Σιντοϊσμό;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Τι σημαίνει Σίντο και ποιες δραστηριότητες της ζωής καλύπτει στην ιαπωνική θρησκεία;
2. Ποια υπήρξε η αρχική μορφή του περιεχομένου του Σιντοϊσμού;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Η ιαπωνική θρησκεία είναι σύνθεση θρησκειών.
 - α. Ποιες είναι οι επικρατούσες εγχώριες και επείσακτες θρησκείες;
 - β. Ποια είναι τα κυριότερα χαρακτηριστικά της εθνικής θρησκείας των Ιαπώνων;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Η ιαπωνική θρησκεία είναι η παραδοσιακή θρησκεία των Ιαπώνων.
 - α. αποτελείται από τον Σιντοϊσμό, τον Μαχαγιάνα Βουδδισμό, τον Κομφουκιανισμό και από στοιχεία ταοϊστικά
 - β. αποτελείται από τον Κομφουκιανισμό και τον παραδοσιακό Σιντοϊσμό
 - γ. αποτελείται από τη λατρεία ενός πανθέου θείων όντων του Σιντοϊσμού και του Βουδδισμού
2. Ο Σιντοϊσμός ως εθνική θρησκεία των Ιαπώνων είναι μια πολυθεϊστική θρησκεία

- α. επειδή λατρεύει ένα πλήθος θεοτήτων με το όνομα «κάμι»
- β. επειδή οι αυτοκράτορες της Ιαπωνίας, σύμφωνα με ένα μύθο κατάγονται από τη θεά Αματεράσου
- γ. επειδή περιέχει στοιχεία και από τις θρησκείες, του Βουδδισμού και του Κομφουκιανισμού

β) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

Α	Β
Σίντο	συνθετικό της ιαπωνικής θρησκείας
«κάμι»	πλήθος θεοτήτων
Ιαπωνικός Βουδδισμός	μεταθανάτια ζωή
Ιαπωνικός Κομφουκιανισμός	κοινωνική διάρθρωση
Ιαπωνικό πάνθεο	θεία όντα Σιντοϊσμού - Βουδδισμού
	σεβασμός στους προγόνους
	μονοθεϊστική θρησκεία

γ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

*θρησκεία, προγονολατρεία, Βουδδιστές, Σίντο, μεταθανάτια,
Κομφουκιανισμός, γέννηση, Σιντοϊστές*

Στην ιαπωνική θρησκεία ο Βουδδισμός έχει αναλάβει κυρίως, ό,τι σχετίζεται με τη ζωή. Στα πλαίσιά του διενεργείται η ιαπωνική Ο διέπει τη διάρθρωση και λειτουργία της κοινωνίας. Τέλος, το έχει αναλάβει την περιοχή γενικά της ζωής, την οποία προστατεύουν και προάγουν οι θεότητες του. Γι' αυτήν την προστασία και προαγωγή κατάφεύγουν σ' αυτές οι Ιάπωνες στη τους, στις γιορτές ενηλικίωσης, στο γάμο τους, στις τελετές για τη γονιμότητα των αγρών, για τη θεμελίωση σπιτιών κ.ο.κ. Αν και δεν ισχύει απόλυτα, εφόσον και στην ιαπωνική

..... οι τρεις θρησκείες ασκούνται ταυτόχρονα, συχνά διατυπώνεται η φράση «οι Ιάπωνες ζουν ως και πεθαίνουν ως».

δ) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Στην ιαπωνική θρησκεία υπάρχει ένα πάνθεο που αποτελείται από τα θεία όντα του Σιντοϊσμού. Σ Λ
2. Ο Σιντοϊσμός λατρεύει μία θεότητα την Αματεράσου. Σ Λ
3. Οι αυτοκράτορες της Ιαπωνίας θεωρείται ότι έλκει το αξίωμά τους από την θεά Αματεράσου. Σ Λ
4. Στα πλαίσια του Βουδδισμού οι Ιάπωνες λατρεύουν τη φύση. Σ Λ
5. Το Σίντο είναι το θρησκευτικό σύστημα με το οποίο οι Ιάπωνες καταφεύγουν στις θεότητες που έχουν σχέση με το θάνατο. Σ Λ
6. Το πλήθος των θεοτήτων του Σιντοϊσμού ονομάζεται «κάμι». Σ Λ
7. Ο ιαπωνικός αυτοκρατορικός οίκος με την επικράτησή του επέβαλε και τη λατρεία της θεάς Αματεράσου. Σ Λ
8. Το Σίντο έχει ποικίλες εκφράσεις που προέρχονται από την επίδραση σ’ αυτό του Βουδδισμού και Κομφουκιανισμού. Σ Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Χαρακτηρίστε την παρακάτω ερώτηση ως σωστή ή λανθασμένη, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).
Αιτιολογήστε την επιλογή σας.

- Στην ιαπωνική θρησκεία ο Κομφουκιανισμός διέπει τη διάρθρωση και λειτουργία της κοινωνίας. Σ Λ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 38

Η θρησκεία μπροστά στο πρόβλημα του θανάτου

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποιοι είναι οι επικρατέστεροι τρόποι με τους οποίους οι θρησκείες επιχειρούν την υπέρβαση του θανάτου;
2. Πώς δικαιολογείται η μέσα στους αιώνες ποικιλότητα μεταχείριση των νεκρών;
3. Ποια θεωρείται πανανθρώπινα ως η κύρια αιτία του θανάτου και ποια γενική αρχή περιέχεται σ' αυτήν την αιτία;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Ποια είναι η πεποίθηση του Χριστιανισμού απέναντι στο γεγονός του θανάτου;
2. Πώς δικαιολογείται η πρακτική της Ορθόδοξης Εκκλησίας για την ολόσωμη ταφή των νεκρών;
3. Ποια είναι η γενεσιουργός αιτία του θανάτου κατά κοινή παραδοχή των θρησκειών;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Ο θάνατος είναι το βασικό ανθρώπινο πρόβλημα.
 - α. Ποιες καθημερινές αντιδράσεις του ανθρώπου γεννά η ύπαρξη του θανάτου;
 - β. Γιατί ο θάνατος εκλαμβάνεται ως επακόλουθο του κακού που υπάρχει στον κόσμο;
2. Οι θρησκείες γενικά καταφάσκουν τη ζωή και αρνούνται το θάνατο.
 - α. Ποιοι είναι οι δύο βασικοί τρόποι υπέρβασης του θανάτου, σύμφωνα με τις πεποιθήσεις των περισσότερων θρησκειών;

- β. Ποια είναι η θέση του Χριστιανισμού στο μεγάλο πρόβλημα του θανάτου;
3. Οι θρησκείες συνδέουν άμεσα το θάνατο με την ύπαρξη του κακού στον κόσμο.
- α. Πώς εκλαμβάνεται γενικά η ουσία του κακού και πώς αυτό προξενεί το θάνατο;
- β. Με ποιο τρόπο στο Χριστιανισμό έγινε υπέρβαση του κακού και του θανάτου;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Οι θρησκείες είδαν αρνητικά το ζήτημα του θανάτου
- α. αυτό σημαίνει ότι δεν τον συμπεριέλαβαν σαν στοιχείο της δημιουργίας ή της ύπαρξης του ανθρώπου
- β. αυτό σημαίνει ότι τον φοβούνται και δεν αναφέρουν κανένα στοιχείο γι' αυτόν
- γ. γιατί οι θρησκείες ασχολούνται γενικότερα με τον καθημερινό βίο και όχι με το θάνατο
2. Η πίστη του ανθρώπου στην αθανασία εκφράζεται μέσα από τις διδασκαλίες των θρησκειών
- α. τέτοιες διδασκαλίες είναι η πίστη στην αθανασία της ψυχής και η πίστη στην ανάσταση του ανθρώπου
- β. οι θρησκείες πιστεύουν γενικά ότι ο θάνατος αποτελεί εμπόδιο για την αθανασία
- γ. διδασκαλία των θρησκειών είναι ότι ο θάνατος αποτελεί οριστική και τελική κατάσταση για τον άνθρωπο

β) Ερωτήσεις διάταξης

Ο άνθρωπος μέσα από τις θρησκείες εξέφρασε τις πεποιθήσεις του σχετικά με τη ζωή, το θάνατο και την υπέρβασή του. Με βάση αυτή τη διαπίστωση μπορείτε να βάλετε σε σειρά τα παρακάτω;

Λανθασμένη σειρά	Σωστή σειρά
α) ζωή	α)
β) κακό	β)
γ) θάνατος	γ)
δ) πίστη στην αθανασία της ψυχής ή ανάσταση του ανθρώπου	δ)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

1. Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

Α	Β
ταφή νεκρών	αρχαιότερη μεταχείριση νεκρών
καύση νεκρών	πράξη φόβου
θάνατος	αποτέλεσμα του κακού
ανάσταση	κατάργηση του θανάτου
κατάφαση της ζωής	επικρατούσα στάση των θρησκειών
	θρησκευτική τιμωρία
	ανάσταση του Ηρακλή

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

καύση, νεκρού, πνεύματος, ταφή, απόσπαση, ψυχής, φόβος

Ιστορικά ο τρόπος απόθεσης των νεκρών με προηγείται του τρόπου απόθεσης με, η οποία εμφανίζεται αργότερα. Η καύση υπήρξε ένα από τα μέσα με τα οποία εκφράστηκε ο..... για πιθανή παραμονή του....., ιδιαίτερα εκείνου που δεν πέθανε με καλό θάνατο, ως κακού μεταξύ των ζωντανών. Εξασφάλιζε την πλήρη της ψυχής από το σώμα. Άλλες σημασίες της ήταν η μετάβαση της..... μέσα από την καύση στον κόσμο των θεών (π.χ. η περίπτωση του Ηρακλή).

δ) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Ο φόβος του αγνώστου οφείλεται στην ύπαρξη του θανάτου.	Σ	Λ
2. Στους κοσμογονικούς μύθους ο θάνατος συμπεριλαμβάνεται ως στοιχείο της ζωής.	Σ	Λ
3. Οι δύο βασικές θέσεις των θρησκειών είναι πίστη στην αθανασία της ψυχής και στην ανάσταση της ψυχής.	Σ	Λ
4. Η καύση των νεκρών εκφράζει τον σεβασμό του ανθρώπου στους προγόνους του.	Σ	Λ
5. Η Ορθόδοξη Εκκλησία προτείνει ανεπιφύλακτα την καύση των νεκρών.	Σ	Λ
6. Ο θάνατος είναι αποτέλεσμα της εμφάνισης του κακού στον κόσμο.	Σ	Λ
7. Στις θρησκείες προέχει η προσπάθεια του ανθρώπου για επανασύνδεσή του με το θείο γενικά.	Σ	Λ
8. Ο θάνατος δεν είναι ένα από τα μεγάλα προβλήματα του ανθρώπου γιατί είναι αναπόφευκτο κακό.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Χαρακτηρίστε την παρακάτω ερώτηση ως σωστή ή λανθασμένη, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος). Αιτιολογήστε την επιλογή σας.

- Οι θρησκείες δείχνουν με διάφορους τρόπους ότι το βασικό κακό είναι η «αμαρτία», δηλαδή η αστοχία. Σ Λ

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Εργασία που παρουσιάζει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται η Ορθόδοξη Εκκλησιαστική Παράδοση το ζήτημα του θανάτου μέσα από την υμνογραφία της νεκρώσιμης Ακολουθίας.

2. Έρευνα για τη σημασία της καύσης ή της ταφής των νεκρών στις διάφορες θρησκείες.

3. ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ – ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Αφορμή για πολλές δημιουργικές εργασίες πάνω στην απάντηση που δίνουν οι θρησκείες στο πρόβλημα του θανάτου μπορεί να δώσει το διήγημα της Kathrine Clément, *Το παιχνίδι των Θεών*, Αθήνα 1999, εκδ. Ψυχογιός.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 39

Γενικές διαπιστώσεις - Η τελική απάντηση της Εκκλησίας στον άνθρωπο

1. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

1.1. Ερωτήσεις ανάπτυξης

1. Ποια είναι η βασική δομή της θρησκείας;
2. Πώς προσδιορίζεται το απόλυτο (θεός) και ο κόσμος στις μονοθεϊστικές θρησκείες;
3. Ποια αρχή διέπει τις ενοθεϊστικές θρησκείες για τον άνθρωπο, τον κόσμο και το θείο;
4. Πώς προσδιορίζεται το γεγονός της αλήθειας του Θεού στο Χριστιανισμό;
5. Με ποιο τρόπο διαχωρίζει η Εκκλησία τη θέση της απέναντι στις άλλες θρησκείες, όταν καλείται να προσδιορίσει το πρόσωπο του Χριστού;
6. Πώς ορίζεται ο Χριστιανισμός και ποια είναι η σημασία του για τον κόσμο;

1.2. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης

1. Τι θα μπορούσε να δηλώνει, μέσα στο πνεύμα της θρησκείας, η επιθυμία των ανθρώπων για δύναμη ή ομορφιά;
2. Γιατί ορισμένες θρησκείες, όπως π.χ. το Ισλάμ, δε θεωρούν το Χριστιανισμό ως μονοθεϊστική θρησκεία;
3. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των πανθεϊστικών θρησκειών;
4. Πώς αποδεικνύουν συνήθως οι θρησκείες ότι ο θεός ή οι θεοί που αυτές πιστεύουν είναι ο αληθινός;
5. Πώς γίνεται αποδεκτή η τριαδικότητα του Θεού στη Χριστιανική θρησκεία;
6. Με ποιο ορισμό θα εκφράζατε το περιεχόμενο της Χριστιανικής θρησκείας;

1.3. Συνδυασμός ερωτήσεων ανάπτυξης και σύντομης απάντησης

1. Η βασική δομή της θρησκείας στηρίζεται στην ύπαρξη μιας απόλυτης πραγματικότητας - θεού.
 - α. Πώς προσδιορίζεται η απόλυτη πραγματικότητα στις πολυθεϊστικές θρησκείες;
 - β. Με ποιο τρόπο ελέγχεται η ελευθερία και η δύναμη των θεών;
2. Πολλές φορές τίθεται το ερώτημα για το ποιος είναι ο αληθινός θεός.
 - α. Ποια είναι η συνηθέστερη απάντηση πολλών θρησκειών;
 - β. Πώς γίνεται αποδεκτή η ύπαρξη του Θεού στο Χριστιανισμό;
3. Η ποσότητα των θεοτήτων που λατρεύονται σε μια θρησκεία προσδιορίζει και τον χαρακτήρισμό της, π.χ. πολυθεϊστική, μονοθεϊστική κ.λ.π.
 - α. Γιατί η χριστιανική θρησκεία είναι μονοθεϊστική, αφού η λατρεία της αναφέρεται στην Τριαδική θεότητα;
 - β. Με ποιο τρόπο ο Χριστιανισμός προσδιόρισε και έκτοτε ομολογεί ότι ο Θεός, τον οποίο λατρεύει, είναι ο μόνος και αληθής Θεός και όχι κάποιος άλλος;

1.4. Ερωτήσεις κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

α) Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής

Να βάλετε σε κύκλο τη σωστή απάντηση.

1. Η θρησκεία αποτελεί βασικό στοιχείο στη ζωή του ανθρώπου.
 - α. αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι ο άνθρωπος ασχολείται γενικά με το ζήτημα της ύπαρξης του θεού
 - β. αυτό συμβαίνει εξ αιτίας του φόβου που έχει ο άνθρωπος απέναντι στο θάνατο
 - γ. δεν αληθεύει αυτό, γιατί ο άνθρωπος βρίσκει ποικιλία στοιχείων, τα οποία τοποθετεί στη θέση του θεού, όπως για παράδειγμα είναι η δύναμη του χρήματος

2. Στο ερώτημα ποιος είναι ο αληθινός θεός οι θρησκείες δίνουν ποικίλες απαντήσεις.
 - α. αυτό οφείλεται στην αδυναμία του ανθρώπου να αποδείξει με τη λογική ποιος πραγματικά είναι ο αληθινός θεός
 - β. αυτό συμβαίνει γιατί η έννοια του θεού είναι γέννημα της ανθρώπινης λογικής
 - γ. γιατί ακόμη δεν έχει βρεθεί από τον άνθρωπο ο τρόπος απόδειξης της ύπαρξης και της αληθινότητας του θεού
3. Ο Θεός ως διαφορετικός από τον κόσμο είναι πέρα από κάθε αντίληψη και ορισμό
 - α. αυτό σημαίνει ότι ο άνθρωπος δεν πρόκειται ποτέ να μάθει κάτι θετικό για το θεό
 - β. αυτό συνεπάγεται ότι ο άνθρωπος μαθαίνει μόνον όσα ο θεός αποκαλύπτει για τον εαυτό του σ' αυτόν
 - γ. αυτό ισχύει μέχρι σήμερα, αλλά με την καλλιέργεια της αντιληπτικής ικανότητάς του ο άνθρωπος κάποτε θα γνωρίσει την ουσία του θεού

β) Ερωτήσεις διάταξης

Στις μονοθεϊστικές θρησκείες η σχέση ανάμεσα στο θεό και τον υλικό και άυλο κόσμο παρουσιάζεται με μια συγκεκριμένη σειρά. Μπορείτε να βρείτε αυτή τη σειρά;

Λανθασμένη σειρά	Σωστή σειρά
α) Ο κόσμος είναι δημιούργημα του Θεού.	α)
β) Ο κόσμος είναι κατά φύση και αρχικά καλός.	β)
γ) Η επιδίωξη της ισοθεΐας από πνευματικά όντα επέφερε διατάραξη στις σχέσεις Θεού και κόσμου.	γ)
δ) Υπάρχει ελπίδα αναδημιουργίας του κόσμου από το Θεό.	δ)

γ) Ερωτήσεις αντιστοίχισης ή σύζευξης

Να ενώσετε με μια γραμμή τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β. (Σε κάθε στοιχείο της στήλης Α αντιστοιχεί ένα μόνο στοιχείο της στήλης Β)

A	B
αποκάλυψη Θεού	θρησκεία
θεία όντα	θεότητες
Αναστάς Χριστός	αναδημιουργία
κυκλική κίνηση	αναβίωση
πτώση του κόσμου	αρχή νέου κόσμου
Θεός	χριστιανικός Θεός
	ειδωλολατρεία
	μαγεία

δ) Ερωτήσεις συμπλήρωσης κενού

Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος που ακολουθεί, βάζοντας στην κατάλληλη θέση τις παρακάτω λέξεις:

κίνηση, κόσμος, θανάτου, ελεύθερα, τέλος, αναβίωσης

Στις πανθειστικές θρησκείες ο ταυτίζεται με το Θεό. Αυτό δεσμεύει το Θεό στον κόσμο και στην ορισμένη, συνεχώς επαναλαμβανόμενη λειτουργία του. Ο Θεός δε δρα..... και κατά βούληση. Σε μια κυκλική, επαναλαμβανόμενη, ο θεός-κόσμος συνεχώς πεθαίνει και αναβιώνει δίχως αρχή και Το ζητούμενο είναι η διατήρηση της Όλα τα επιμέρους όντα, επομένως και ο άνθρωπος, είναι ενταγμένα στις δυο αυτές κύριες φάσεις του κόσμου, του και της αναβίωσης, και αποτελούν επιμέρους περιπτώσεις τους.

ε) Ερωτήσεις διαζευκτικής απάντησης ή του τύπου “σωστό-λάθος”

Χαρακτηρίστε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες, βάζοντας σε κύκλο το αντίστοιχο γράμμα (Σ για το σωστό, Λ για το λάθος).

1. Η θρησκεία γεννιέται από το βαθύ πόθο του ανθρώπου για σχέση με την απόλυτη πραγματικότητα.	Σ	Λ
2. Στη θέση του απολύτου μπορεί να βρίσκεται το χρήμα, η ομορφιά, η δύναμη κ.ά.	Σ	Λ
3. Στις πολυθεϊστικές θρησκείες ο κόσμος εκλαμβάνεται ως δημιούργημα του Θεού.	Σ	Λ
4. Στις μονοθεϊστικές θρησκείες υπάρχει η ελπίδα της αναδημιουργίας του κόσμου.	Σ	Λ
5. Θρησκεία είναι «ο Χριστός παρατεινόμενος στους αιώνες».	Σ	Λ
6. Μια ποδοσφαιρική ομάδα μπορεί να επέχει τη θέση θρησκείας στην αντίληψη κάποιων ανθρώπων.	Σ	Λ
7. Χριστιανισμός είναι η σειρά πράξεων που κάνει ο Θεός στην ιστορία με τη βοήθεια του κλήρου.	Σ	Λ
8. Ο αναστημένος Χριστός είναι το πρώτο δείγμα του νέου κόσμου, στον οποίο ο θάνατος έχει καταργηθεί.	Σ	Λ

1.5. Συνδυασμός ερωτήσεων αντικειμενικού τύπου και ανοικτής απάντησης

Κυκλώστε το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση, αιτιολογώντας με συντομία την απάντησή σας.

- Όλες οι θρησκείες επιζητούν το Θεό, όμως ο Θεός καθεμιάς είναι κάτι διαφορετικό.
 - α. Είναι ανάγκη να τεθεί το ερώτημα: «ποιος είναι ο αληθινός Θεός»;
 - β. Κάθε θεός είναι αληθινός, αφού οι άνθρωποι τον δέχονται ως αληθινό.
 - γ. Μόνο η παντοδυναμία του Θεού μπορεί να είναι κριτήριο για την ύπαρξή του.
 - δ. Ποτέ ο άνθρωπος δεν θα μάθει κάτι βεβαιωμένο από την επιστήμη σχετικά με την ύπαρξη του Θεού.